

زیر و بم فارکسی‌ها فارکس؛ برخورد قانونی

مهین هنرخواه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رئال جامع علوم انسانی

سازمان بورس و اوراق بهادار تهران تاکنون به هیچ شرکتی در حوزه فارکس مجوزی نداده و با توجه به متشکل شدن بازار سرمایه و وجود مشکلاتی برای سرمایه‌گذاران فارکس، از این پس با این شرکت‌ها و همچنین شرکت‌های هرمی برخورد قانونی خواهد شد. البته فعالیت این دسته از شرکت‌ها در گذشته هم ممنوع بوده است. این را علی صالح‌آبادی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار تهران می‌گوید. موضع چیست و فارکس به چه معناست؟ پیش از این، فعالان در عرصه فارکس بر اساس کدام مجوز قانونی فعالیت می‌کردند و... ۱۷ فروردین ۱۳۹۰ و تنها ۲ روز پس از اظهار نظر صالح‌آبادی، سازمان بورس با صدور اطلاعیه‌ای مهم و هشداردهنده برای فارکسی‌ها خط و نشان کشید.

سرمایه‌گذاری در این گونه فعالیت‌ها دعوت می‌کنند و مدعی سودآوری سرشار در این بازارها هستند، غیرقانونی است و هیچ گونه مجوزی از بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار دریافت نکرده‌اند. بنابراین ضمن هشدار به تمامی هموطنان مبنی بر خودداری از پرداخت هر گونه وجه و پرهیز از در اختیار قرار

به اطلاع عموم هموطنان عزیز، بویژه صاحبان پس‌اندازها و سرمایه‌ها و فعالان بازار پول و سرمایه می‌رساند فعالیت تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی که با معرفی خود به عنوان یکی از فعالان بازار ارز خارجی (Forex)، فرابورس بین‌الملل و بورس‌های خارجی هموطنان محترم را در اقصی نقاط کشور به

اطلاعیه‌ای که به تأیید کارگروه مقابله با فعالیت‌های غیرقانونی در بازار ارز خارجی، بورس‌ها و فرابورس کشورهای دیگر متشکل از نمایندگان دادستان کل تهران، وزارت اطلاعات، بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار رسیده است. اطلاعیه یادشده هشدار می‌دهد: بدین وسیله

ایجاد تابلوی ارزی

■ شاهین شایان ایرانی
کارشناس بازار سرمایه

به نظر نگارنده، اقدام سازمان بورس در غیرقانونی اعلام کردن فعالیت ایرانیان در فارکس قابل دفاع است و به دلیل نبود نظارت بانک مرکزی بر معاملات ارزی بین‌المللی و نداشتن مجوز فعالیت کارگزاران یا نمایندگان آنها در کشور، معاملات فارکس در ایران خلاف است. چرا که در همه کشورها بازار ارز توسط بانک مرکزی نظارت می‌شود و ذات معاملات ارز باید توسط بانک مرکزی کنترل شود، اما اگر فضایی ایجاد شود که در آن به طور متمرکز سهام یا دیگر اوراق بهادار توسط اشخاصی داد و ستد شود، به مجوز شورای عالی بورس و نظارت سازمان بورس نیاز دارد؛ در غیر این صورت، انجام هر گونه فعالیت در حوزه ارزهای بین‌المللی بدون نظارت بانک مرکزی و مجوز شورای عالی بورس خلاف قانون است. در همه کشورها هم هر گونه فعالیت در بازار ارز به اخذ مجوزهای لازم و نظارت بانک مرکزی نیاز دارد، اما در ایران به دلیل خلاء قانونی، برخی اقدام به فعالیت ارزی در بازارهای بین‌المللی می‌کردند. در این میان، برخی هم در قالب شرکت‌های هرمی سرمایه‌گذاران را فریب می‌دادند که این نوع فعالیت از جنبه شرعی، قانونی و علمی، خلاف است. واقعیت این است که در همه جای دنیا از جمله آمریکا بازاری برای سرمایه‌گذاران عمده و حرفه‌ای و با حداقل معامله ۲۰ هزار دلاری است، اما در ایران، فعالان با هزار دلار به معامله ارزها، آن هم نه به طور مستقیم و در غیاب کارگزاران معتمد بین‌المللی، اقدام می‌کنند که در بیشتر موارد هم با ضرر و زیان و سوءاستفاده مواجه می‌شوند. البته بانک‌های داخلی به دلیل نظارت بودن از سوی بانک مرکزی و لزوم ارائه خدمات ارزی به مشتریان می‌توانند اقدام به معاملات ارزی کنند اما اگر همین بانک‌ها به ارائه خدمات خرید و فروش ارزهای بین‌المللی به مشتریان اقدام کنند، باید از بانک مرکزی مجوز داشته باشند. سازمان بورس با به کارگیری تمهیدات و ایجاد ساز و کار و تدوین مقررات لازم می‌تواند در یکی از بورس‌های کشور، بخصوص بورس کالا، اقدام به راه‌اندازی تابلوی ارزی کنند تا امکان استفاده درست و نظام‌مند از بازار فارکس وجود داشته باشد. واقعیت این است که سوءاستفاده عده‌ای که به راحتی از امکانات بازاری مانند بازار بین‌المللی در جهت اهداف شخصی استفاده می‌کنند و فضای آن را تخریب می‌کنند، نباید منجر به تعطیلی کامل آن شود، زیرا این بازار سال‌هاست که در همه کشورها تحت ضوابط و قوانین خاصی فعالیت می‌کند.

مجوزهای موهوم از مراجع نامطمئن و غیر واقعی در خارج از کشور مانند، دارای مجوز بین‌المللی، کارگزار یک بانک خارجی در ایران، واسطه بازار سرمایه، بازار بورس و... معرفی می‌نمایند و این شبهه را در ذهن هموطنان ایجاد می‌کنند که فعالیت آنها قانونی و دارای مجوز رسمی است. اغلب فعالیت خود را با بهره‌گیری از نرم‌افزار خاصی که امکان معامله کردن (trade) خودکار را فراهم می‌آورد و با بازارهای مجازی خارجی اتصال برقرار می‌کند، انجام می‌دهند.

«هموطنان ارجمند استحضار دارند که حتی مجوزهای مراجع رسمی و مطمئن بین‌المللی تا زمانی که توسط یک مرجع رسمی داخلی تأیید نشود، فاقد اعتبار است و قابل استناد نیست. بنابراین پیرو اطلاعیه‌های قبلی این بانک که در موارد مشابه صادر گردیده است، مجدداً تأکید می‌شود اخذ هر گونه وجه از عموم مردم تحت هر عنوان، بدون اخذ مجوز از مراجع صلاحیت‌دار کشوری مجاز نیست، لذا کلیه مؤسسات و شرکت‌هایی که بدون توجه به این مهم و تنها با اعلان آگهی در جراید رسمی کشور و جوه مردم را جذب می‌کنند و یا زمینه جذب آنها را توسط نهادی در خارج کشور فراهم می‌آورند، فعالیت غیرقانونی را پیشه کرده‌اند که مستوجب برخورد قانونی می‌باشد.

«این نوع مؤسسات علاوه بر اینکه ممکن است موجب از بین رفتن پس‌اندازهای مردم گردند، دانسته یا ندانسته در مسیر پول‌شویی قرار می‌گیرند و موجبات انتقال ارز به خارج از کشور را فراهم می‌آورند و از این طریق اقتصاد کشور را تهدید می‌کنند.

«بانک مرکزی قبلاً به طور مکتوب به تعدادی از اشخاص موصوف اخطار داده است و فعالیت خود را در این زمینه ادامه می‌دهد. انتظار می‌رود مؤسسات و شرکت‌های مورد نظر فعالیت خود را در این حوزه به طور کامل متوقف سازند تا از تحمل خسارت وارده به خود و مشتریان جلوگیری نمایند.

«همچنین از مردم عزیز کشورمان نیز درخواست می‌شود قبل از هر گونه اقدامی در جهت سپردن منابع مالی خود به هر مؤسسه، شرکت و شخصی، از قانونی بودن فعالیت آن اطمینان حاصل کرده و نتیجه زحمات خود را بیهوده به مخاطره نیندازند».

دادن حساب‌های بانکی و اندوخته‌های خود به این گونه مؤسسات و شرکت‌ها، تأکید می‌کند هیچ کارگزار خارجی در کشور ما به طور قانونی فعال نیست و هیچ شخص حقیقی و حقوقی مجوز فعالیت در بازار ارز خارجی (Forex)، بورس‌های اوراق بهادار یا بورس‌های کالایی خارجی را ندارد و اتخاذ عناوین یاد شده برخلاف قانون و تنها به انگیزه سودجویی و منفعت‌طلبی صرف است.

از این رو، ضرورت دارد کسانی که با فریب تبلیغات یا آموزش‌های جهت‌دار این گونه اشخاص، شرکت‌ها و مؤسسات و جوهی را به آنان پرداخت کرده‌اند برای پرهیز از فعالیت‌های غیرقانونی و جلوگیری از فعالیت‌های غیرقانونی، فوراً به روابط خود با شرکت‌های فوق‌الذکر خاتمه داده و مبالغ پرداختی خود را بازپس گیرند.

خلاصه اینکه کسانی که رسماً یا از طریق ثبت و تأسیس شرکت یا گشایش دفتر، آموزش و تبلیغات اینترنتی یا روزنامه‌ای یا به هر طریق دیگر و معرفی خود تحت عناوین فوق‌الذکر اقدامی به عمل آورند، تحت پیگیری قانونی قرار خواهند گرفت.

یک اخطار خشک و خالی

۱۶ اسفند ۱۳۸۳ بانک مرکزی در اطلاعیه‌ای فاقد الزام قانونی و در حد یک توصیه درباره فعالیت کارگزاران بانک‌های خارجی و فعالان بازار تبادل ارزهای خارجی هشدار می‌دهد.

بازخوانی این اطلاعیه، آن‌هم پس از ۶ سال و چند ماه، خالی از لطف نیست: «اخیراً مشاهده شده که در برخی از جراید کثیرالانتشار کشور آگهی‌هایی با مضامین به‌کارگیری پس‌انداز گشایش حساب نزد بانک‌های خارجی و ارائه، forex، هموطنان ایرانی در بازارهای ارزی و سرمایه بین‌المللی اعتبار بانکی تا چندین برابر موجودی هر شخص و... درج می‌شود و احتمال می‌رود هم‌میهنان گرامی بدون اطلاع کافی از نحوه عمل عاملین این قبیل آگهی‌ها، حاصل تلاش و زحمت خود را با مخاطرات جدی مواجه سازند.

«بانک مرکزی وظیفه خود می‌داند به اطلاع هموطنان گرامی برساند که این نوع فعالیت تحت نظارت مرجع خاصی نیست و ریسک بسیار بالایی را متوجه متقاضیان می‌نماید.

«اشخاص صادرکننده این آگهی‌ها (اعم از حقیقی و حقوقی) معمولاً خود را دارای